

Nr 411.

Av herr **Andersson** i Göteborg **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 339, med förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. (krigsfamiljebidragsförordning).*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 339, med förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m., föreslås bl. a. införandet av en ny bidragsform, den s. k. hemortslönen. Hemortslön skall utgå till värnpliktig, vilken uppbär avlöning enligt krigsavlöningsreglementet, med en krona om dagen efter en tjänstgöringstid av 90 dagar, en krona 50 öre efter 360 dagar och två kronor efter 540 dagar. Vid beräkningen av tjänstgöringstiden må endast komma i betraktande den tid som den värnpliktige fullgjort honom åliggande tjänstgöring enligt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 i 1936 års värnpliktslag eller enligt 28 § 1 mom. i 1941 års värnpliktslag. Därutöver skall den värnpliktige för att komma i åtnjutande av hemortslön ha fullgjort värnpliktstjänstgöring under sammanlagt 360 dagar därest han hänförts till årsklass 1940 eller 1941 eller årsgrupp 1941 eller inskrivits efter 1941, samt i annat fall 180 dagar. För samvetsömma värnpliktiga stadgas ytterligare längre värnpliktstjänstgöring. Värnpliktig, som tidigare helt eller delvis befriats från sådan värnpliktstjänstgöring, tillgodoräknas denna tid vid beräkandet av fredstjänstgöringstiden.

1941 års krigsfamiljebidragskommitté hade i sitt förslag till beräkning av tjänstgöringstid för erhållande av hemortslön förutsatt att den värnpliktige skulle komma i åtnjutande av hemortslön efter en sammanlagd beredskapstjänstgöring av 90 dagar (enl. § 28 i 1941 års värnpliktslag) oberoende av fredstjänstgöringens längd. I propositionen göres alltså en väsentlig avvikelse från de sakkunnigas förslag. De i propositionen föreslagna bestämmelserna på denna punkt komma att utesluta många värnpliktiga, som fullgjort sin värnpliktsutbildning tidigare än 1936, från hemortslön. Departementschefen har motiverat detta frångående av de sakkunnigas förslag med nödvändigheten av att skapa enkla beräkningsgrunder på detta område. Med fullt beaktande av de svårigheter som ett fasthållande vid de sakkunnigas förslag kan komma att innebära i detta avseende, anse vi ändå den i propositionen föreslagna ordningen otillfredsställande. De värnpliktiga, som genom detta stadgande skulle mista den förmån som hemortslön utgör, eller trots lång beredskapstjänst endast erhålla det lägsta beloppet, komma att anse sig orättvist behandlade då

bestämmelserna ju inte taga hänsyn till den ekonomiska situation de i det aktuella läget befinna sig i. Då de till antalet torde utgöra en mycket stor del av krigsmaktens personal anse vi ett fasthållande vid de sakkunnigas förslag, som innebär att hänsyn icke skall tagas till fredstjänstgöringens längd, mera tillfredsställande. Riksdagen synes oss därför böra besluta sådan ändring av krigsfamiljebidragsförordningens 20 § 2 mom., att för värnpliktig tillhörande årsklass 1939 eller äldre årsklass vid beräkandet av tjänstgöringstiden hänsyn icke skall tagas till fredstjänstgöringens längd.

Det kan även ifrågasättas om den föreslagna tiden av 90 dagars beredskapstjänstgöring, som förutsättning för hemortslön, är tillfredsställande avvägd. Kvalifikationstiden för tidigare utgående semesterersättning och skatteavdrag har för majoriteten av de inkallade utgjort högst 42 dagar. Det måste anses obestriddigt att de värnpliktiga redan efter 45 dagars tjänstgöring äro i behov av det ekonomiska tillskott som hemortslönen utgör. Då det enligt vår mening inte förebragts några bärande skäl för en utökning av kvalifikationstiden synes oss riksdagen även här böra besluta om ändring av Kungl. Maj:ts proposition, så att till värnpliktig, som enligt krigsfamiljebidragsförordningens 20 § 1 mom. i övrigt äger att åtnjuta hemortslön, skall lägsta belopp utgå efter en tjänstgöringstid av 45 dagar.

I 20 § ha vidare intagits bestämmelser om i vilka fall hemortslön skall utgå till värnpliktiga, vilka efter eget åtagande äro i tjänstgöring, och till krigsfrivilliga. Bestämmelserna ansluta sig till de för långtidstillägget gällande. Enligt dessa bestämmelser kommer hemortslön inte att utgå till samtliga frivilliga. Även här anse vi riksdagen böra företaga en sådan ändring av Kungl. Maj:ts proposition, att hemortslön utgår till alla frivilliga efter samma grunder som nu föreslås för dem, vilka i vanlig ordning äro inkallade till tjänstgöring.

Hemortslönen är föreslagen att utgå med 1 krona om dagen efter 90 dagars beredskapstjänstgöring, 1 krona 50 öre efter 360 dagar och 2 kronor om dagen efter 540 dagar. Detta innebär för vissa värnpliktiga, som fullgjort 360 dagars beredskapstjänstgöring, men inte 540 dagar, en försämring mot tidigare utgående förmåner. För värnpliktiga, som äro berättigade till familjebidrag, erhålles kompensation för detta genom de höjda familjebidragen. Åtskilliga värnpliktiga komma dock därigenom att gå miste om den reella standardförbättring för de värnpliktiga, som förslaget till ny krigsfamiljebidragsförordning i övrigt avser. Tidigare utgående långtidstillägg, semesterersättning och skatteavdrag har, om skatteavdraget kunnat utnyttjas, uppgått till 60 kronor i månaden efter en beredskapstjänstgöringstid av 360 dagar. Hemortslön kommer att utgå med 45 kronor i månaden. Även om majoriteten av de värnpliktiga inte

kunnat tillgodogöra sig hela skatteavdraget, synes det oss ändå som om det föreslagna beloppet, 1 krona 50 öre efter 360 dagars beredskapstjänstgöring, icke vore tillfredsställande. Då det inte är möjligt att gradera hemortslönen efter de värnpliktiges särskilda behov, såsom tidigare ifråga om skatteavdraget, bör enligt vår mening hemortslönen höjas till 2 kronor om dagen efter en sammanlagd tjänstgöringstid av 360 dagar. En sådan ökning skulle medföra en förbättring för samtliga värnpliktiga, men vi kunna inte annat än anse att även denna är berättigad, trots den föreslagna ökningen av familjebidragen, då t. ex. prisstegringarna betydligt minskat värdet av utgående förmåner i form av krigslön m. m. Då dessa förmåner inte omvärderats efter nuvarande prisnivå bör hemortslönen kunna bli en lämplig kompensation för inträdd prisstegring. Borttagandet av det s. k. grundbeloppet synes också kunna motivera en ytterligare höjning av hemortslönen. Någon ytterligare ökning efter 540 dagars beredskapstjänstgöring anse vi oss inte böra föreslå, varför detta dagantal bör utgå ur förordningen.

Det synes oss alltså som om riksdagen ifråga om hemortslönens storlek borde besluta om sådan ändring av Kungl. Maj:ts proposition, att efter en tjänstgöringstid av minst 45 dagar utgår 1 krona och efter 360 dagars tjänstgöring 2 kronor om dagen.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen, med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition nr 339, ville besluta sådan ändring av krigsfamiljebidragförordningens 20 §, som framgår av vad som ovan anförts, samt att vederbörande utskott måtte utarbета erforderliga ändringar i lagtexten.

Stockholm den 10 juni 1942.

Sven Andersson,
Göteborg.

John Ericsson.

Einar Jonsson.

Olof Nilsson,
Göteborg.

J. W. Mårtensson.

Gösta Skoglund,
Umeå.

Torsten Nilsson.